

Tomasz Rembalski

Sprawozdanie z działalności Instytutu Kaszubskiego w 2016 roku

---

Acta Cassubiana 18, 403-419

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tomasz Rembalski

Sprawozdanie z działalności Instytutu Kaszubskiego w 2016 roku

Siedziba Instytutu Kaszubskiego mieści się gdańskim Domu Kaszubskim, przy ul. Straganiarskiej 22–23. Zgodnie ze statutem, głównym celem Instytutu jest: „w nawiązaniu do potrzeb i oczekiwań społeczności kaszubskiej oraz tradycji badań kaszuboznawczych, organizowanie prac badawczych i popularyzowanie ich efektów, wzbogacanie i rozwijanie regionalnego ruchu kaszubsko-pomorskiego, integrowanie kaszubsko-pomorskiego środowiska naukowego oraz podejmowanie działań na rzecz jego rozwoju”.

W roku sprawozdawczym Zarząd Instytutu Kaszubskiego działał w składzie:

- prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński – prezes
- dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk – wiceprezes
- dr Katarzyna Kulikowska – skarbnik
- dr Tomasz Rembalski – sekretarz
- prof. dr hab. Józef Borzyszkowski
- prof. AP dr hab. Daniel Kalinowski
- dr Justyna Pomierska.

W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi:

- prof. dr hab. Mieczysław Nurek – przewodniczący
- prof. dr hab. Andrzej Romanow
- prof. UG dr hab. Anna Kwaśniewska.

W minionym roku w poczet członków przyjęto 10 osób: dr. hab. Lechosława Jocz, prof. PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim, dr. Piotra Kitowskiego, dr. Krzysztofa Kołatkę, dr. Magdalenę Lemańczyk, dr. Annę Mazurkiewicz, dr. hab. Arkadiusza Modrzejewskiego prof. UG, prof. dr. hab. Jana Strelaua, dr. Bogusława Brezę, dr. Marcina Szydłowskiego, dr. hab. Leszka Belzyta, prof. UZ z Zielonej Góry. Aktualnie Instytut Kaszubski liczy 144 członków, w tym 9 zagranicznych.

Zebrania Zarządu w 2016 roku odbyły się trzykrotnie, w dniach: 25 lutego, 17 listopada i 15 grudnia.

Od sierpnia 2014 r. stałą pracownicą Sekretariatu Instytutu Kaszubskiego pozostaje niezmiennie Karolina Konkol-Skowrońska. Od 9 sierpnia 2015 do 29 lutego 2016 r. asystentką Zarządu była Magdalena Brochocka. Staż w ramach umowy z Powiatowym Urzędem Pracy w Gdańsku odbywa (od 21 października 2016 do 20 marca 2017 r.) Sandra Lademann.

* * *

Doroczne zebranie ogólne członków Instytutu odbyło się 8 kwietnia 2016 r. w Tawernie „Mestwin”, w Domu Kaszubskim. Spośród 136 członków Instytutu wzięło w nim udział 37 osób. Kilka osób usprawiedliwiło swą nieobecność. Prezes prof. Cezary Obracht-Prondzyński, witając zgromadzonych, nawiązał do trwających na wielu uczelniach wyborów do władz. Spośród członków Instytutu Rektorem elektem UG został prof. Jerzy Gwizdała, a Prorektorem elektem obecny na spotkaniu prof. Arnold Kłonczyński, którego przywitano braćmi. Powodzenia życzone również członkom Instytutu kandydującym do władz Uniwersytetu Szczecińskiego i Akademii Pomorskiej. Przywitani zostali również nowi członkowie Instytutu. Minutą ciszy uczczono zmarłych w mijającym roku sprawozdawczym członków Instytutu Kaszubskiego, tj. w 2015 roku: prof. Jerzego Tredera, red. Stanisława Pestkę i prof. Edmunda Wnuk-Lipińskiego i zmarłego w 2016 roku dr. Jerzego Szewsa.

W dalszej części spotkania Prezes przeszedł do podsumowania mijającego roku, gdzie najwięcej miejsca poświęcił uzyskaniu nowego, drugiego po *Historii Kaszubów w dziejach Pomorza*, grantu w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na publikację „*Gniazdo Gryfa. Słownik symboli, pamięci i tradycji kaszubskich*”, co jest ogromnym sukcesem i potwierdzeniem pozycji naukowej Instytutu. Prezes wspominał o kilku konferencjach, które odbyły się w ostatnim czasie w ramach działalności Instytutu, bądź we współpracy, np. ze Stacją Polskiej Akademii Umiejętności. Następnie omówił sprawozdanie finansowe. Oba sprawozdania wcześniej zostały przekazane członkom Instytutu w formie wydruków. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej przedstawił jej Przewodniczący prof. Mieczysław Nurek. Po przeprowadzeniu dyskusji przystąpiono do głosowania nad udzieleniem Zarządowi absolutorium (przyjęto je jednogłośnie). W dalszej części spotkania Prezes Instytutu zaprezentował plan działań na 2016 rok, zaś Prezes Honorowy prof. Józef Borzyszkowski przedstawił propozycje uchwał w sprawie nadania godności Honorowego Członka Instytutu Kaszubskiego: prof. dr. hab. Januszowi Jasińskiemu, prof. dr. hab. Eugeniuszowi S. Kruszewskiemu oraz ks. infułatowi dr. Mieczysławowi Józefczykowi. W wyniku głosowania przyjęto je jednomyślnie.

* * *

Rok 2016 został ogłoszony przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Rokiem Prof. Gerarda Labudy, wybitnego polskiego historyka, „Kaszuby z Poznania”, jak zwykł o sobie mówić. W skład komitetu obchodów Roku Gerarda Labudy weszli: Paweł Adamowicz – Prezydent Miasta Gdańska, prof. Andrzej Białas – prezes Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, Zofia Botulińska, prezes Stowarzyszenia Inicjatyw Obywatelskich „Pro bono” w Luzinie, prof. Józef Borzyszkowski – Uniwersytet Gdański, Instytut Kaszubski, Stacja Polskiej Akademii Umiejętności w Gdańsku, Paweł Braun – dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku, Tomasz Fopke – dyrektor Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Mieczysław Gołuński – Burmistrz Kartuz, Łukasz Grzędzicki – prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, prof. Andrzej Gulczyński – prezes Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauki, Krzysztof Hildebrandt – Prezydent Miasta Wejherowa, prof. Marceli Kosman – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Maria Krośnicka – dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej im. Leona Roppla w Luzinie, prof. Adam Labuda – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Kaszubski, prof. Aleksander Labuda – Uniwersytet Wrocławski, Instytut Kaszubski, prof. Bernard Lammek – rektor Uniwersytetu Gdańskiego, Gabriela Lisius – Starosta Wejherowski, prof. Bronisław Marciniak – rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. Cezary Obracht-Prondzyński – Uniwersytet Gdański, prezes Instytutu Kaszubskiego, prof. Andrzej Sakson – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Kaszubski, prof. Stanisław Salmonowicz – Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Stacja Polskiej Akademii Umiejętności w Gdańsku, Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego, Ewa Trawicka – dyrektor Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, Jarosław Wejer – Wójt Gminy Luzino, prof. Edward Włodarczyk – rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, Instytut Kaszubski.

Z okazji Roku Gerarda Labudy na Pomorzu odbyły się różne uroczystości i konferencje, w których swój udział miało również nasze stowarzyszenie. Jego inauguracja, której organizatorami były: Komisja Kaszubska przy Stacji Naukowej w Gdańsku Polskiej Akademii Umiejętności, Instytut Kaszubski, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Wejherowie, odbyła się pod patronatem Starosty Powiatu Wejherowskiego Gabrieli Lisius i Prezydenta Miasta Wejherowa Krzysztofa Hildebrandta 12 stycznia 2016 r. w Wejherowie. Tego dnia Dyrektor Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie Tomasz Fopke, Prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Cezary Obracht-Prondzyński oraz Prezes Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszub-

sko-Pomorskiego Łukasz Grzędzicki podpisali list intencyjny o współpracy przy budowie i organizacji Książnicy im. Prof. Gerarda Labudy w Wejherowie, w której zgodnie z wolą testamentową Profesora znajdzie się cała Jego spuścizna naukowa wraz z pokaźnym księgozbiorem.

Tego samego dnia, po części artystycznej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1, odbyła się konferencja naukowa, na której przewidziano następujące referaty: *Gerard Labuda jako mediewista* – prof. Dariusz Sikorski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Kaszubski), *Gerard Labuda jako niemcoznawca (z pomorskim doświadczeniem)* – prof. Jerzy Strzelczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), *Gerard Labuda jako organizator życia naukowego* – prof. Józef Dobosz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), *Gerard Labuda jako metodolog nauk humanistycznych* – prof. Edward Włodarczyk (Uniwersytet Szczeciński, Instytut Kaszubski), *Gerard Labuda jako recenzent literacki* – prof. Daniel Kalinowski (Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Kaszubski), *Gerard Labuda a ruch kaszubsko-pomorski* – prof. Józef Borzyszkowski (Uniwersytet Gdański, Instytut Kaszubski), *Gerard Labuda jako historyk Kaszub. Inspiracje* – prof. Cezary Obracht-Prondzyński (Uniwersytet Gdański, Instytut Kaszubski) oraz *Spuścizna Gerarda Labudy w muzeum wejherowskim oraz projekt utworzenia Książnicy Gerarda Labudy* – Tomasz Fopke (Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie).

Dnia 5 lutego 2016 r. w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie odbyło się spotkanie w sprawie budowy Książnicy prof. Gerarda Labudy. Wzięli w nim udział przedstawiciele muzeum: dyrektor Tomasz Fopke oraz kustosz Janina Kurowska. Rodzinę Profesora reprezentował prof. Adam Labuda, Zarząd Powiatu Wejherowskiego jego etatowy członek Jacek Thiel, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie prezes Łukasz Grzędzicki, zaś Instytut Kaszubski dr Tomasz Rembalski. W trakcie spotkania projektant, inż. Wojciech Pomierski przedstawił kolejne etapy prac projektowych, a także poszczególne uzgodnienia, w tym z konserwatorem zabytków. Omówił warunki, jakie powinny być spełnione, aby projektowany budynek mógł realizować funkcje magazynowo-ekspozycyjno-edukacyjno-turystyczne, w tym dotyczące wilgotności i temperatury powietrza oraz wentylacji. Scharakteryzowano układ pomieszczeń na kolejnych kondygnacjach, ich kubaturę i przeznaczenie. Podczas prezentacji projektu zgromadzeni zadawali pytania, na które udzielano bezpośrednio odpowiedzi.

Ważne z punktu widzenia naszego stowarzyszenia były uroczystości w Nowej Hucie i Kartuzach, mające miejsce 18 września 2016 r. W Nowej Hucie, miejscu narodzin prof. Gerarda Labudy, odsłonięto poświęcony mu obelisk, natomiast w Kartuzach, na zaproszenie Burmistrza Kartuz Mieczysława G. Gołuńskiego oraz Prezesa Oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego

w Kartuzach Kazimierza Formeli, przy współuczestnictwie Instytutu Kaszubskiego, odbyły się uroczyste obchody setnej rocznicy urodzin prof. Gerarda Labudy. Jednym z głównych punktów programu było wręczenie Nagrody im. Gerarda Labudy. Tę prestiżową nagrodę naukową, od jej ustanowienia w 2012 r., przyznano po raz drugi. Tegorocznymi laureatami zostali: dr hab. Lechosław Jocz (PWSZ w Gorzowie Wielkopolskim) za pracę: *System samogłoskowy współczesnych gwar centralnokaszubskich* oraz dr Piotr Kitowski (UG) za publikację: *Sukcesja spadkowa w mniejszych miastach województwa pomorskiego w II połowie XVII i XVIII wieku. Studium prawnohistoryczne*. Nagrodę wręczyli obecni tego dnia synowie Profesora, prof. Adam Labuda oraz prof. Aleksander Labuda wraz z przewodniczącym Kapituły Nagrody Gerarda Labudy prof. Józefem Borzyszkowskim.

Z kolei Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku (Filia przy ul. Mariackiej) zorganizowała trzyczęściowy cykl spotkań poświęconych badaczowi historii Kaszubów w dziejach Pomorza, zatytułowany *Prof. Gerard Labuda – Kaszuba w Poznaniu*. Jako pierwszy, 10 listopada 2016 r., wystąpił prof. Józef Borzyszkowski z referatem *Kaszubsko-pomorska droga naukowa prof. Gerarda Labudy*. Dnia 17 listopada 2016 r. miało miejsce wystąpienie Marii Krośnickiej *Gerard Labuda – motyl w burszynie. Profesor zwyczajny, człowiek nadzwyczajny* oraz 24 listopada – Tomasza Fopke pt. *Książnica Gerarda Labudy w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie*.

* * *

Ważnym wydarzeniem dla środowiska kaszubskiego w Gdańsku, na Pomorzu i nie tylko, były bardzo uroczyste obchodzone 70. urodziny Prezesa Honorowego prof. zw. dr. hab. Józefa Borzyszkowskiego, które odbyły się 6 lutego 2016 r. w Sali Mieszkańskiej Ratusza Staromiejskiego w Gdańsku. Ich organizatorami byli: Instytut Kaszubski, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Biblioteka Gdańska PAN. Szacuje się, iż na uroczystość do Ratusza przybyło około 300 osób, wielu znamienitych gości, w tym rodzina (bliższa i dalsza), przyjaciele, naukowcy, artyści, samorządowcy... Uroczystość poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński, a o oprawę artystyczną zadbały dr Witosława Frankowska i dr hab. Aleksandra Kucharska-Szeffler z Akademii Muzycznej w Gdańsku oraz zespół SOLID BLUE ze Szczecina. Życzenia oraz stosowne prezenty złożyli m.in. obecni: Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz, Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk wraz z Przewodniczącym Sejmiku Janem Kleinszmidtem, Prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego Łukasz Grzędzicki oraz Arcybiskup Senior

ks. dr Tadeusz Goćłowski. W ostatniej części uroczystości każdy z osobna mógł również złożyć Jubilatowi życzenia. Z okazji urodzin Profesora została wydana okolicznościowa publikacja *Sztambuch przyjacielski Józefa Borzyszkowskiego* pod redakcją Cezarego Obracht-Prondzyńskiego.

Dopełnieniem uroczystości jubileuszowych ku czci Prezesa Honorowego było wydanie książki *Kaszubi – Pomorze – Gdańsk. W kręgu pytań o kulturę, historię i tożsamość. Księga Jubileuszowa Profesora Józefa Borzyszkowskiego z okazji 70. Rocznicy Urodzin*, której redakcją w głównej mierze zajęli się Cezary Obracht-Prondzyński i Tomasz Rembalski. Książka zawiera 48 artykułów, autorstwa przyjaciół lub/i osób, dla których twórczość Profesora była i jest bliska oraz ważna. Ponadto zawiera ona pierwszą znaną, tak obszerną, ale zapewne jeszcze niekompletną, bibliografię publikacji prof. Józefa Borzyszkowskiego. Uroczyste wręczenie specjalnego wydania książki jej Adresatowi miało miejsce na Wydziale Historycznym UG w dniu 23 września 2016 r. W tym dniu bowiem odbyła się uroczystość pożegnania odchodzącego na emeryturę Jubilata. W imieniu władz Uczelni wyrazy podziękowania za wieloletnią pracę na Uniwersytecie Gdańskim i życzenia dalszych owocnych lat w zdrowiu życzyli prorektorzy, prof. Piotr Stepnowski i prof. Arnold Kłonczyński. W imieniu Wydziału Historycznego podobne podziękowania i życzenia złożył gospodarz spotkania – Dziekan prof. Wiesław Długokęcki.

* * *

W 2016 roku przypadła również dwudziesta rocznica powołania do życia Instytutu Kaszubskiego, której trzydniowe obchody przypadły na 17–19 listopada 2016 r. W czwartek 17 listopada miała miejsce promocja książki dr. Krzysztofa Kordy *Ks. ppłk Józef Wrycza (1884–1961). Biografia historyczna*, która odbyła się w wypełnionej gośćmi auli Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Spotkanie prowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński, zaś laudację, w miejsce nieobecnego z powodu choroby prof. Mariana Mroczi, wygłosił prof. Józef Borzyszkowski. Głos zabrał prezes ZK-P Łukasz Grzędzicki, który wręczył obecnemu na spotkaniu nestorowi gdańskich medyków, byłemu rektorowi Akademii Medycznej w Gdańsku (1972–1975) prof. Stefanowi Raszeji okolicznościowy dyplom z okazji 60-lecia ZK-P. Głos zabrał również Lech Zdrowewski – przedstawiciel rodziny ks. Józefa Wryczy i autor opracowania graficznego książki.

W kolejnym dniu, w piątek 18 listopada, w sali Rady Wydziału Nauk Społecznych UG odbyło się seminarium dyskusyjne poświęcone koncepcji metodologicznej oraz projektom konspektów *Historii Kaszubów w dziejach Pomorza*. Prócz autorów przyszłego czterotomowego dzieła, prof. Zygmunta Szultki, prof. Józefa Borzyszkowskiego oraz prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, na

seminarium przybyli recenzenci koncepcji i konspektów: prof. Jerzy Dygdała, prof. Leszek Belzyt, prof. Janusz Kutta, prof. Bolesław Hajduk, prof. Andrzej Gąsiorowski i prof. Wojciech Skóra. Swoje recenzje dostali nieobecni, prof. Janusz Małek i prof. Grzegorz Berendt. Na zaproszenie organizatorów w spotkaniu udział wzięli prof. Józef Bachórz, prof. Klemens Bruski, dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, dr Bogusław Breza, dr Krzysztof Korda, dr Piotr Kitowski, dr Jordan Siemianowski, dr Marcin Hinc, red. Bogumiła Cirocka oraz dr Tomasz Rembalski. Po trwającej dwie godziny żywej i merytorycznej dyskusji, prof. Józef Borzyszkowski podziękował zebranych za udział, zwłaszcza recenzentom za wnikliwe i twórcze uwagi do przyszłej *Historii Kaszubów*.

Sobota 19 listopada była trzecim i najbardziej uroczystym dniem obchodów dwudziestolecia Instytutu. Zainauguowało ją otwarcie przez Prezesa prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego dwuczęściowej wystawy pt. „Jubileusz dwudziestolecia działalności Instytutu Kaszubskiego 1996–2016”. Pierwsza część wystawy, planszowa, prezentująca dzieje i dokonania Instytutu Kaszubskiego, według merytorycznej koncepcji Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, została zaprojektowana graficznie przez Hannę Obracht-Prondzyńską, doktorantkę Politechniki Gdańskiej, przy udziale grafika komputerowego Macieja Ostojalnego – wieloletniego współpracownika Instytutu. Druga część wystawy prezentowała dorobek wydawniczy Instytutu, która została zaprezentowana w gablotach i przygotowana przez dr Miłostawę Borzyszkowską-Szewczyk oraz pracowników Biblioteki Humanistycznej UG na czele z jej kierownik, kustosz Haliną Pawłowską. Na wystawie pokazano zaledwie część spośród bez mała 250 pozycji. Wystawie towarzyszyło wydanie okolicznościowego folderu pod takim samym tytułem w opracowaniu Cezarego Obracht-Prondzyńskiego, Miłostawy Borzyszkowskiej-Szewczyk i Tomasza Rembalskiego. Zamknięcie wystawy zostało przewidziane na 30 grudnia 2016 r., po czym zostanie ona przeniesiona na Wydział Nauk Społecznych UG, a w maju 2017 r. pokazana w Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Po dokonaniu otwarcia wystawy zebrani przenieśli się do sali Rady Wydziałów Historycznego i Filologicznego, gdzie Prezes oddał głos prof. Józefowi Borzyszkowskiemu, Prezesowi Honorowemu, który podzielił się refleksją na temat dwudziestu lat działalności Instytutu Kaszubskiego. Minutą ciszy uczczono wszystkich zmarłych członków zwyczajnych i honorowych Instytutu. Prof. Józef Borzyszkowski odczytał ich imiona i nazwiska. W dalszej części zebrani goście złożyli gratulacje i życzenia, a wśród nich m.in. Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz, w imieniu Rektora UG prorektorzy prof. Piotr Stepnowski i prof. Arnold Kłoczyński (zarazem reprezentant Instytutu Polsko-Skandynawskiego z Kopenhagi), od Krajniaków z Wielkiego Buczka prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek i Konrad Kaczmarek, od Kociewiaków Jan Kulas i prof. Maria Pająkowska-Kęsik, w imieniu Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej

kustosz Janina Kurowska oraz Bronisława Dejna z Nadbałtyckiego Centrum Kultury. Następnie Prezes Cezary Obracht-Prondzyński złożył specjalne podziękowania osobom, które na co dzień pracują i współpracują z Instytutem, czyli Karolinie Konkol-Skowrońskiej, Sławinie Kwidzińskiej, Maciejowi Ostoja-Lniskiemu oraz Magdalenie Darskiej-Łogin. Osobne wyrazy wdzięczności przekazał dr Miłosławie Borzyszkowskiej-Szewczyk – wiceprezes Instytutu oraz całemu Zarządowi. Słowa podziękowania skierowano do władz Uniwersytetu Gdańskiego za udzielenie pomieszczeń, zaś Miastu Gdańsk i Marszałkowi Województwa Pomorskiego za dofinansowanie rocznicowych obchodów. Obchody 20-lecia Instytutu zakończyły się spotkaniem towarzyskim w restauracji „U Józefa” na Wydziale Nauk Społecznych UG.

* * *

Prócz wymienionych głównych przedsięwzięć, członkowie Instytutu w 2016 roku zorganizowali bądź wzięli udział również w innych konferencjach i seminariach naukowych.

W dniach 9–16 marca 2016 r., z inicjatywy Instytutu Kaszubskiego, Stacji Naukowej w Gdańsku Polskiej Akademii Umiejętności, Europejskiego Centrum Solidarności i Duszpasterstwa Środowisk Twórczych, odbyły się *Dni Tischnerowskie w Gdańsku*. Składały się one z czterech części, wykładu Krzysztofa Czyżewskiego *Obcowanie. Wobec kryzysu wspólnotowości* (9 marca – ECS), Liturgii – mszy św. sprawowanej pod przewodnictwem abp. Tadeusza Gocłowskiego w asyście ks. dr. Bogusława Głodowskiego (13 marca – kościół św. Jana), w czasie której Arcybiskup wygłosił swoją ostatnią homilię (vide „Pomerania”, 2016, nr 5, s. 6–7), debaty pt. *Praktyki godności i solidarności* (15 marca – ECS) oraz wieczoru wspomnień *Tischnerowskie inspiracje* (16 marca – ECS). W ostatnim dniu odbyła się projekcja filmu Adama Kinaszewskiego *Góral w sutannie* (2001). Następnie odbyła się dyskusja, którą poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński, a udział wzięli w niej specjaliści goście: Kazimierz Tischner (brat ks. Józefa), Wojciech Bonowicz (publicysta, poeta i dziennikarz), prof. Józef Borzyszkowski i prof. Mieczysław Ronkowski.

9 kwietnia 2016 r. w Mrągowie odbyły się warsztaty „Arbeitstagung Landsmannschaft Ostpreussen”, na których wystąpiła dr Magdalena Lemańczyk z tematem *Zur nationalen Identität der deutschen Minderheit in Nordpolen*.

W Bibliotece Diecezjalnej im. Biskupa Jana Bernarda Szłagi w Pelplinie, w dniach 22–23 kwietnia 2016 r. odbył się II Pelpliński Areopag pod tytułem *Pomorze w szkole, szkoła na Pomorzu*, którego organizatorami były: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Kuria Diecezjalna Pelplińska i Wydział Teologiczny UMK w Toruniu. Pierwszego dnia obrad wystąpił na nim Prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Cezary Obracht-Prondzyński z referatem *Wartości na*

szkolnych rozdrożach – między konformizmem a ryzykiem. W drugim dniu obrad swój udział zaznaczyli dwaj inni członkowie Instytutu: dr Michał Kargul i dr Krzysztof Korda.

W dniach 22–24 kwietnia 2016 r. w Sankelmarku k. Flensburga (Niemcy) Pracownia Badań nad Narracjami Pamięci Pogranicza UG zorganizowała we współpracy z Instytutem Kaszubskim i Academią Baltica seminarium *Pommern–Pomorze. Eine Region neu erzählen/ Opowiedzieć region na nowo.* Celem spotkania była interdyscyplinarna refleksja nad funkcjonującymi narracjami o przeszłości Pomorza, wymiana doświadczeń badawczych w zakresie szeroko rozumianych badań pomoroznawczych oraz upowszechnianie ich rezultatów wśród zainteresowanych tematyką uczestników, także spoza kręgów akademickich. Otwierając seminarium organizatorzy – dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk i dr Christian Pletzing – nakreślili specyfikę Pomorza, zaznaczając jego wieloetniczny i pograniczny charakter oraz polifoniczność i wielowątkowość funkcjonujących narracji o przeszłości i teraźniejszości regionu, który jest w zróżnicowany sposób ujmowany geograficznie, badany i przedstawiany. Zwrócili uwagę także na fakt, iż spotkanie ma miejsce dwadzieścia pięć lat po podpisaniu traktatu o dobrym sąsiedztwie pomiędzy Polską i Niemcami, który to zapoczątkował m.in. wzmożony dyskurs na temat przeszłości i jej obecności w teraźniejszości polsko-niemieckich kulturowych pograniczy. Z grona członków Pracowni oraz Instytutu Kaszubskiego w spotkaniu z referatami uczestniczyli: dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk i dr Christian Pletzing *Jüdische Ent-innerung in der Kaschubei / Odpominania żydowskie na Kaszubach*, prof. Józef Borzyszkowski *Pommern – Pomorze. Betrachtungen aus kaschubischer Perspektive*, dr Magdalena Lemańczyk *Die deutsche Minderheit in Pommerellen/ Pomorze Gdańskie nach 1989* oraz dr Magdalena Sacha *Pommern in deutschen und polnischen Museen.* Spotkanie było dotowane ze środków niemieckiego Bundesministerium, Beauftragter für Kultur und Medien.

Dnia 9 maja w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu odbył się IV Toruński Kiermasz Książki Regionalnej, na której pojawili się wydawcy z Torunia, Trójmiasta, Łodzi, Włocławka, Tczewa, Chełmna i Dąbrowna. Wydarzeniu towarzyszyła „Debata Pomorska”, podczas której dr Michał Targowski rozmawiał z prof. Józefem Borzyszkowskim, prof. Milošem Řezníkiem i prof. Szczepanem Wierzchosławskim.

W dniach 11–13 maja 2016 r. w Warszawie i Poznaniu odbyła się konferencja *Miediewiści rocznik 1916. W stulecie urodzin Aleksandra Gieysztor i Gerarda Labudy*, której organizatorami były Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Warszawski. Prezes Honorowy Instytutu Kaszubskiego prof. Józef Borzyszkowski w dniu 13 maja w Poznaniu wystąpił z referatem *Pomorze i Kaszubi w badaniach Gerarda Labudy.*

Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna w Elblągu oraz Instytut Kaszubski 10 czerwca 2016 r. w Elblągu zorganizował konferencję „Ziemie nad Dolną Wisłą: historia i współczesne wyzwania rozwojowe. W 550. rocznicę II Pokoju Toruńskiego”. Spośród członków naszego stowarzyszenia referaty wygłosili: prof. Klemens Bruski *Ziemie nad Dolną Wisłą przed wojną 13-letnią*, prof. Józef Borzyszkowski *Spółczesność ziem pruskich w XIX i na początku XX wieku: konflikt – rywalizacja – współżycie* oraz Cezary Obracht-Prondzyński *Specyfika socjogenezy społeczeństwa polskiego nad Dolną Wisłą po II wojnie światowej: od wojennej traumy do transformacji ustrojowej*.

Na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, w dniach 17–18 czerwca 2016 r., odbyła się konferencja naukowa *Język kaszubski: jego status, rozwój i rola*. Liczny i czynny udział wzięli w niej członkowie Instytutu Kaszubskiego: prof. Alfred Majewicz *Świadectwa pisane legitymizujące samoidentyfikację grup mniejszościowych w Polsce – kaszubszczyzna na tle innych języków regionalnych lub mniejszościowych w Polsce (Jerzemu Trederowi)*, prof. Jadwiga Zieniukowa *Badania kaszubszczyzny w Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w drugiej połowie XX wieku i w początku XXI wieku*, prof. Edward Breza *Jak dbano o kulturę języka kaszubskiego przed powołaniem Rady Języka Kaszubskiego*, dr Justyna Pomierska *Nauczanie języka kaszubskiego na poziomie akademickim*, dr hab., prof. AP Daniel Kalinowski *Dramaturgia i teatr kaszubskojęzyczny*, dr Elżbieta Bugajna *Język kaszubski w tekstach o tematyce religijnej*, dr hab., prof. AP Adela Kuik-Kalinowska *Kobiety piszą po kaszubsku*, dr hab., prof. PWSZ Lechosław Jocz *Rozwój samogłosek nosowych w gwarze luzińskiej*, dr hab., prof. UG Marek Cybulski *Wpływ polszczyzny na kaszubszczyznę*, dr hab., prof. UG Danuta Stanulewicz *Wpływ języków obcych na kaszubszczyznę w XXI wieku*, dr Hanna Makurat *Gramatyki języka kaszubskiego – analiza porównawcza*.

Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w dniach 20–22 czerwca 2016 r. zorganizował międzynarodową konferencję naukową pt. *Stosunki polsko-niemieckie w ćwierćwiecze później*, na której dr Magdalena Lemańczyk Wygłosiła referat *Mniejszość niemiecka a inne mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Gdańskim po 1989 roku*.

W dniach 10–14 lipca 2016 r. we Wiedniu odbyło się forum „Third ISA Forum of Sociology”, zorganizowane przez International Sociological Association oraz Austrian Sociological Association, na którym dr Magdalena Lemańczyk wygłosiła (grupa: Ethnic Minority Mobilization: Intersections of Distribution and Recognition) referat *Ethnic Mobilization of the Kashubians after the Democratic Turn in Poland*.

25 października 2016 r. w Muzeum Zachodniokaszubskim w Bytowie odbyła się XV Konferencja Kaszuboznawcza współorganizowana przez Instytut

Kaszubski. Tym razem spotkanie miało tytuł *Józef Chełmowski i autentyzm na Pomorzu* i zgromadziło 6 referentów, których wysłuchali bytownscy uczniowie liceum, a także młodzież z bruskiego LO. Swoje wystąpienia na konferencji mieli członkowie IK: dr Tomasz Siemiński *Opisanie Świata Światów. „Księgi” Józefa Chełmowskiego (1934–2013)*, prof. Adela Kuik-Kalinowska *Tradycja kaszubska w twórczości Józefa Chełmowskiego* oraz prof. Daniel Kalinowski *Mistycyzm obrazem i słowem objaśniony*.

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej i Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu w dniach 26–28 października 2016 r. w Kamieniu Śląskim zorganizował Seminarium Śląskie pt. „Migracje i uchodźstwo w doświadczeniach śląskich, polsko-niemieckich i europejskich”. Dr Magdalena Lemańczyk wygłosiła na nim referat *Pomorze Gdańskie od nowa. Powojenne procesy migracyjne i ich społeczno-kulturowe skutki*.

17 listopada 2016 r. w Opolu, na konferencji pt. „Czego jeszcze nie wiemy o losach Niemców w Polsce po 1945 roku?”, zorganizowanej przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej i Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej, Magdalena Lemańczyk wygłosiła referat pt. *Ludzie i procesy pogranicza. Niemcy na Pomorzu Gdańskim po 1945 roku*.

W dniach 19–20 listopada 2016 r. w Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym we Wieżycy odbyło się „Studium Wiedzy o Pomorzu”. Inspiracje, w ramach którego referat *Wielokulturowość Pomorza dawniej a dziś* wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

Instytut Kaszubski wspólnie z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej, dnia 2 grudnia 2016 r. w Wejherowie, zorganizowały seminarium *Ōd „Skarbù” do „Stegnë”: 150 lat czasopiśmiennictwa kaszubskiego*, pod kierownictwem prof. Daniela Kalinowskiego. Spośród kilkunastu trzy wystąpienia wygłosili członkowie Instytutu Kaszubskiego: prof. Daniel Kalinowski *Badania nad periodykami kaszubskimi. Przegląd osiągnięć i dezyderat*, prof. Adela Kuik-Kalinowska *„Klëka” i jej środowisko twórcze* oraz dr Krzysztof Sławski *„Kaszëbë” (1957–1961). niespełnione ambicje działaczy kaszubskich?*

* * *

Nową inicjatywą Instytutu Kaszubskiego, ale przede wszystkim Stacji Naukowej w Gdańsku Polskiej Akademii Umiejętności stało się organizowanie spotkań z „Mistrzem Gdańskiej Nauki” lub „Mistrzem Nauki” w Tawernie „Mestwin”. Pierwsze takie spotkanie, zatytułowane *Ojciec i córka*, odbyło się 15 stycznia 2016 r. Jego głównym bohaterem był prof. dr hab. n. med. Janusz Limon, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk i członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności. Na spotkaniu prof. Stanisław Rosiek zaprezentował książkę

profesora *Przestrzenie i zautki*. Natomiast dr Dorota Grubba opowiedziała o wystawie prac malarskich Małgorzaty Limon z prezentowanej wystawy *Obrazy czernią malowane*.

Drugie spotkanie z „Mistrzem Nauki”, które poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński, odbyło się 20 czerwca 2016 r., a jego główną postacią był historyk prof. dr hab. Janusz Jasiński z Olsztyna, którego sylwetkę przedstawił prof. Józef Borzyszkowski. Prof. Jasiński jest absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1954), pracę doktorską obronił na Uniwersytecie Warszawskim, habilitację uzyskał na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (1982), tytuł profesora otrzymał w 1993 r. Jest badaczem dziejów Warmii i Mazur, ale i również Kaszub oraz Pomorza, współtwórcą Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Przez wiele lat był pracownikiem naukowym Instytutu Historii PAN (1974–1996), zaś ostatnio, do przejścia na emeryturę, zatrudniony był w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Olsztynie (1996–1999). Profesor Janusz Jasiński wygłosił referat na temat Celestyna Mrongowiusza. Ponadto na spotkaniu wręczono Profesorowi Dyplom Członkostwa Honorowego Instytutu Kaszubskiego.

Trzecie spotkanie odbyło się 6 października 2016 r., a „Mistrzem Nauki” tego dnia był prof. dr hab. Eugeniusz Stanisław Kruszewski z Kopenhagi. Profesor jest absolwentem Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Sopocie (1962), a od 1969 r. przebywa na emigracji w Danii. W 1975 r. uzyskał doktorat na Wydziale Prawa i Nauk Politycznych Polskiego Uniwersytetu Na Obczyźnie w Londynie. Tam też habilitował się w 1980 r. i przez wiele lat pracował jako profesor (do 2009 r.). Od 1985 r. kierował pracami Instytutu Polsko-Skandynawskiego w Kopenhadze. Zajmował się najnowszą historią Polski i obszaru nadbałtyckiego, w tym szczególnie relacjami polsko-skandynawskimi. W swym wystąpieniu prof. Kruszewski przedstawił zebranych dzieje i specyfikę pracy naukowej na Obczyźnie. Podobnie jak na poprzednim spotkaniu, również i tym razem prowadzący je prof. Cezary Obracht-Prondzyński wręczył Profesorowi Dyplom Członkostwa Honorowego Instytutu Kaszubskiego.

Ostatnie, czwarte spotkanie z „Mistrzem Gdańskiej Nauki”, które poprowadziła dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, odbyło się 1 grudnia 2016 r., a jej bohaterem był prof. dr hab. Edmund Wittbrodt, specjalista w zakresie budowy i eksploatacji maszyn oraz mechaniki, były rektor Politechniki Gdańskiej, Minister Edukacji Narodowej, Senator RP. Sylwetkę Mistrza przybliżył prof. dr hab. Krzysztof Kaliński, następnie w dłuższej wypowiedzi prof. Wittbrodt odniósł się do swojego doświadczenia zawodowego. Biorąc pod uwagę fakt, iż prof. Edmund Wittbrodt przez wiele lat był parlamentarzystą, przy okazji przypomniano jego wybitnego poprzednika – posła z Kaszub do parlamentu niemieckiego – zmarłego przed stu laty Romana Janta-Półczyńskiego,

współtwórcę Towarzystwa Młodokaszubów i Muzeum Kaszubsko-Pomorskiego w Sopocie. Jego sylwetkę pokrótce nakreślił dr Tomasz Rembalski.

* * *

W 2016 roku Instytut Kaszubski, samodzielnie lub we współpracy z różnymi instytucjami, wydał 20 pozycji książkowych. Są to:

- Krzysztof Sławski, *Bernard Szczęsny (1919–1993). Więzień Stutthofu, burmistrz Wejherowa, prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego*, Gdańsk 2015, wyd. Instytut Kaszubski i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie,
- *Sztambuch przyjacielski Józefa Borzyszkowskiego*, oprac. red. Cezary Obracht-Prondzyński, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Bogusław Głodowski, *O ruchu trzeźwościowym w diecezji chełmińskiej w latach 1848–1939*, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Daniel Kalinowski, *Żydzi polscy i pomorscy. Studia o ludziach i literaturze*, Gdańsk–Słupsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski w Gdańsku, Akademia Pomorska w Słupsku,
- Józef Borzyszkowski, *Tam, gdzie Kaszëb pòczątk. Dzieje i współczesność wsi gminy Karsin*, wyd. III poprawione i uzupełnione, Gdańsk–Karsin 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- *Kaszubi – Pomorze – Gdańsk. W kręgu pytań o kulturę, historię i tożsamość. Księga Jubileuszowa Profesora Józefa Borzyszkowskiego z okazji 70. Rocznicy Urodzin*, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Tomasz Rembalski, Krzysztof Lewalski, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego,
- Józef Borzyszkowski, *Nad Radunią... O dziejach przysiółka skansenowskiego z „zagrodą kaszubską” w Łączyńskiej Hucie*, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Karolina Ciechorska-Kulesza, *Tożsamość a przestrzeń w warunkach niestabilnych granic. Przypadek byłego województwa elbląskiego*, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Konrad Kaczmarek, *Kobia*, seria „Biblioteczka Wikinga”, nr 5, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Paweł Dzianisz, *...bardzo wczoraj*, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- *Pro memoria Jan Ejankowski (1929–2015)*, zebrał i oprac., wstępem opatrzył Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- *Pro memoria Otylia Szczukowska (1900–1974)*, zebrał i oprac., wstępem opatrzył Józef Borzyszkowski, Gdańsk–Wejherowo 2016, wyd. Instytut Kaszubski, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie,

- *Kulturowe konteksty pamięci Pomorzan*, XIII Konferencja Kaszubsko-Pomorska, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Słupsk–Gdańsk 2016, wyd. Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Instytut Kaszubski,
- *Jubileusz dwudziestolecia Instytutu Kaszubskiego (1996–2016)*, oprac. Cezary Obracht-Prondzyński, Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, Tomasz Rembalski, tłum. na j. niemiecki Marta Turska we współpracy z Anastazją Telaak, tłum. na j. angielski Andrzej Chodań, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Franciszek Fenikowski, *To dla Ciebie...*, przygotowała Irena Fenikowska, opracował, wstępem i posłowiem opatrzył Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- Jan Drzeżdżon, *Twórczość kaszubska*, oprac. i przypisy Marek Cybulski, wstęp Marek Cybulski, Daniel Kalinowski, „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich”, t. 11, Gdańsk 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- *Ziemie nad Dolną Wisłą. Historia i współczesne wyzwania rozwojowe w 550. rocznicę II Pokoju Toruńskiego*, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Gdańsk–Elbląg 2016, wyd. Instytut Kaszubski, Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna w Elblągu,
- Jowita Kęcińska-Kaczmarek, Elżbieta Czarnotta, Roman Rozeński, *Dwie Marie. Maria Gąszczak (1914-1943). Marianna Rozeńska (1913-2003)*, Gdańsk–Wielki Buczek 2016, wyd. Instytut Kaszubski,
- „Acta Cassubiana”, t. 18, 2016, red. Józef Borzyszkowski, wyd. Instytut Kaszubski,
- Cezary Obracht-Prondzyński, *Ruch kaszubsko-pomorski*, seria „Vademecum”, t. 3, wyd. Instytut Kaszubski i Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie,
- Jowita Kęcińska-Kaczmarek, *Cóż być może piękniejszego...*, Gdańsk-Wielki Buczek 2016.

Ponadto ukazała się pierwsza publikacja Stacji Naukowej w Gdańsku Polskiej Akademii Umiejętności *Kaszubi i Pomorze a Kraków. O zainteresowaniach sprawami kaszubsko-pomorskimi w kręgu Polskiej Akademii Umiejętności*, red. naukowy Józef Borzyszkowski, Kraków 2016 – owoc konferencji naukowej zorganizowanej w Gdańsku przez Stację i Instytut Kaszubski w 2014 roku.

Podkreślić także należy, że Instytut był partnerem wydawniczym niemieckiej edycji wspomnień: Frank Meisler, *An der Weichsel gegen Osten. Mein Leben zwischen Danzig, London und Jaffa*, bearb. von Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk i Uwe Neumärker, Nachwort von Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, Berlin 2016, wyd. Stiftung Denkmal für die Ermordeten Juden Europas, Instytut Kaszubski.

* * *

Okazją do prezentacji wydawnictw i pracy Instytutu były ich promocje.

W Tawernie Kaszubskiej „Mestwin”, 14 kwietnia 2016 r. odbyło się spotkanie promocyjne dwóch książek: *Bez nich* Pawła Dzianisza oraz *Moi mistrzowie i przyjaciele* Józefa Borzyszkowskiego. Laudację obu książek wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

We Wieżycy, 18 kwietnia 2016 r., odbyła się promocja albumu *Ginące rzemiosło na Kaszubach*, do którego teksty napisał prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Na promocji spotkała się część ekipy fotografów z pomysłodawcą Krzysztofem Falcmanem na czele. Pojawił się też łęborski fotograf Andrzej Seweryński oraz warszawska artystka Kasia Kalua Kryńska.

Promocja książki Krzysztofa Sławskiego *Bernard Szczęsny (1919–1993). Więzień Stutthofu, burmistrz Wejherowa, prezes Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* odbyła się w Tawernie „Mestwin” 28 kwietnia 2016 r. Organizatorami promocji były Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego i Instytut Kaszubski. Ponadto promocja tej książki odbyła się w: Chojnicach (7 czerwca), Wejherowie (6 lipca), Bytowie (18 października) i Gdyni (9 grudnia).

Książka *Ks. ppłk Józef Wrycza (1884–1961). Biografia historyczna*, autorstwa dr. Krzysztofa Kordy promowana była w 13 miejscowościach: w Zblewie-Bytoni, miejscu urodzenia bohatera pracy (6 listopada), w Bytowie (8 listopada), Pelplinie (9 listopada), Gdańsku (17 listopada), Szymbarku (20 listopada), Gdyni (23 listopada), Wielu (24 listopada), Jastarni (25 listopada), Tucholi (2 grudnia), Lipuszu (7 grudnia), Starogardzie Gdańskim (9 grudnia), Przedkowie (13 grudnia) oraz w Wejherowie (16 grudnia).

Dnia 8 grudnia 2016 r. w Ehemaliges Stummfilmkino „Delphi” w Berlinie (Gustav-Adolf-Straße 2) odbyła się promocja niemieckiego tłumaczenia wspomnień Franka Meislera, której współwydawcą obok Stiftung Denkmal für die emordeten Juden Europas był Instytut Kaszubski, pt. *An der Weichsel gegen Osten. Mein Leben zwischen Danzig, London und Jaffa*, której wydanie zainicjowała dr Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk.

* * *

W okresie styczeń–marzec 2016 roku dr Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk przebywała w Lubece na stypendium Gość Obywatelski Miasta Lubeki (Bürgergast-Stipendium in Lübeck) Fundacji Die Gemeinnützige, m.in. na wniosek Akademii Baltica, z którą przeprowadziła szereg projektów z ramienia Instytutu Kaszubskiego.

Warto również wspomnieć, iż Instytut Kaszubski patronował XXIX Konkursowi Wiedzy o Pomorzu, którego organizatorem był Klub Studencki „Pomorania”, którego finał odbył się 2 kwietnia 2016 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego.

Gośćmi Instytutu Kaszubskiego w dniu 16 czerwca byli członkowie oddziału Bonn-Kolonia Towarzystwa Polska-Niemcy, z którymi dr Borzyszkowska-Szewczyk poprowadziła spotkanie poświęcone Kaszubom jako mniejszości etnicznej na polsko-niemieckim pograniczu oraz motywom kaszubskich w twórczości Güntera Grassa.

W dniu 23 czerwca w Domu Kaszubskim dr Miłosława Borzyszkowska poprowadziła wykład na temat *Zwischen Gestern und Morgen. Kaschuben als eine ethnische Minderheit im deutsch-polnischen Grenzraum* dla studentów geografii Uniwersytetu Europejskiego we Flensburgu pod opieką dr. Christiana Stolza.

Dnia 6 lipca 2016 r. w Wejherowie odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej kadencji 2016–2020, której przewodniczącym został członek naszego stowarzyszenia prof. Edmund Wittbrodt. Prócz przewodniczącego, spośród członków Instytutu Kaszubskiego do Rady powołano: prof. Andrzeja Romanowa, dr Witosławę Frankowską oraz dr. Tomasza Rembalskiego.

Dnia 9 lipca 2016 r. odbyły się XII Targi Książki Kaszubskiej i Pomorskiej „Costerina 2016”. W tradycyjnym konkursie, jaki odbywa się podczas targów wyróżnienia zdobyli autorzy książek wydawanych przez Instytut Kaszubski:

- III miejsce w kategorii albumy: Cezary Obracht-Prondzyński, Kazimierz Rolbiecki, *Bytowskie szlaki. Atrakcje, niespodzianki i tajemnice zapisane w przestrzeni*;
- III miejsce w kategorii publikacje naukowe i popularnonaukowe: Daniel Kalinowski, *Żydzi polscy i pomorscy. Studia o ludziach i literaturze*.

Seminarium dotyczące pamięci polsko-niemieckiego pogranicza dla studentów Uniwersytetu im. Heinricha Heinego i Uniwersytetu Gdańskiego odbyło się w Domu Kaszubskim w dniu 5 października. Spotkanie prowadzili prof. Christoph Nonn (Düsseldorf) i dr Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk.

W październiku 2016 r. w Gdańsku odbyło się spotkanie prof. Józefa Borzyszkowskiego z grupą Landeszentrale für Politische Bildung ze Schwerina.

W roku 2016 kontynuowano współpracę z Forum Unna z kraju związkowego Nadrenia-Westfalia. Dr Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk spotkała się w Domu Kaszubskim z kolejnymi grupami uczestników wyjazdów studyjnych z prelekcją o Kaszubach jako społeczności polsko-niemieckiego pogranicza kulturowego (21 kwietnia, 16 czerwca, 7 lipca, 13 października oraz 10 grudnia).

* * *

Tak różnorodna, rozbudowana i bogata działalność wymaga odpowiedniego wsparcia finansowego. Zapewnienie środków na działalność Instytutu Kaszubskiego związane jest m.in. ze składaniem i rozliczaniem wielu wniosków kierowanych do różnych organizacji i instytucji o sfinansowanie pojedynczych przedsięwzięć, za które odpowiedzialni są w głównej mierze członkowie Zarządu. Bardzo ważnymi partnerami finansowymi i mecenasami Instytutu były w 2016 roku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Samorząd Województwa Pomorskiego, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz władze Miasta Gdańska i inne samorządy, np. Karsina i Bytowa.

Równie istotna jest współpraca z organizacjami pozarządowymi, przede wszystkim Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim oraz jego licznymi oddziałami terenowymi, czy Kaszubskim Uniwersytetem Ludowym, także z uczelniami, przede wszystkim z Uniwersytetem Gdańskim i Akademią Pomorską w Słupsku; z licznymi muzeami, przede wszystkim z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum Zachodniokaszubskim w Bytowie. Z bibliotekami (np. Biblioteką Gdańską PAN, Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Gdańsku, Biblioteką Główną Uniwersytetu Gdańskiego), z archiwami, instytucjami kultury (np. Instytutem Kultury Miejskiej w Gdańsku, Nadbałtyckim Centrum Kultury, lokalnymi ośrodkami kultury). Ważne jest dla nas także wsparcie pozyskiwane np. z Nadleśnictw (w Przymuszewie i Kościerzynie).

W tym miejscu podziękować należy wszystkim instytucjom i osobom prywatnym, które w jakikolwiek sposób, materialnie, radą czy pracą wolontariacką wspomogły działania Instytutu Kaszubskiego w roku 2016. Podkreślić też trzeba, że osiągnięcia i sukcesy Instytutu są efektem zaangażowania i oddania pracowników oraz członków stowarzyszenia.